

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 471/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s. r. o., Dobšinského 12, Bratislava, IČO 47 238 232, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Zdenko Seneši, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Sžsk 122/2019 z 9. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 9 Sžsk 122/2019 z 9. februára 2022 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sociálna poisťovňa, pobočka Poprad (ďalej aj „prvostupňový správny orgán“) rozhodnutím č. 700-3010400618-GC04/2018 zo 6. februára 2018 predpísala sťažovateľovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za obdobie január 2007 až jún 2008 v celkovej výške 2 081,55 eur. Odvolanie

sťažovateľa proti tomuto rozhodnutiu zamietla v celom rozsahu Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. 38881-2/2018-BA z 31. júla 2018 (ďalej len „druhostupňové správne rozhodnutie“)

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 Sa 21/2018-47 z 2. apríla 2019 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia druhostupňového správneho rozhodnutia. Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v prvom rade vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdil, že poistné mu bolo Sociálnou poisťovňou predpísané po uplynutí premlčacej doby. Išlo totiž o poistné za obdobie január 2007 až jún 2008 a toto mu bolo predpísané rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu 6. februára 2018 a právoplatne potvrdené druhostupňovým správnym rozhodnutím až 31. júla 2018. Poukázal pritom na § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení účinného od 1. januára 2017 (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), podľa ktorého právo predpísať poistné sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak, a tiež na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Sžso 28/2016 z 25. januára 2018, podľa ktorého penále musí Sociálna poisťovňa predpísať v zákonom stanovenej lehote právoplatne a nestačí, aby v tejto lehote bolo vydané neprávoplatné rozhodnutie o predpísaní penále. Sťažovateľ tiež doplnil, že zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že by začatím prvostupňového konania došlo k spočívaniu premlčacej lehoty určenej v § 147 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, čo vyplýva aj z rozsudku najvyššieho súdu č. k. 9 Sžsk 84/2019 z 30. júna 2021.

5. Sťažovateľ, hoci námietku premlčania v konaní pred prvostupňovým správnym orgánom a ani Sociálnou poisťovňou, ústredím nevzniesol s poukazom na judikatúru najvyššieho súdu (7 Sžso 28/2016, 9 Sžsk 33/2020), dôvodil, že správny orgán mal na toto premlčanie prihliadnúť z úradnej povinnosti. Inými slovami, čo sa týka zákona o sociálnom poistení, výraz „premlčanie“ predstavuje fakticky preklúziu.

6. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu preto sťažovateľ namietal, že tento mal tiež povinnosť prihliadnúť na premlčanie práva Sociálnej poisťovne predpísať mu poistné v zmysle zákona o sociálnom poistení *ex officio*. Sťažovateľ teda tvrdil, že ak v zmysle ním uvedených rozsudkov najvyššieho súdu mal správny orgán prihliadať na premlčanie práva z úradnej povinnosti, o to viac bol povinný na toto premlčanie prihliadnúť najvyšší správny súd. Sťažovateľ ďalej namietal, že krajský súd sa vyjadril k jeho námietke premlčania iba okrajovo (námietkou premlčania sa súd nemôže zaoberať, pokiaľ bola vznesená len v konaní pred súdom, pozn.), a preto považoval rozsudok krajského súdu z 2. apríla 2019 za arbitrárny a nepreskúmateľný. Táto (nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť) sa podľa sťažovateľa následne preniesla aj do napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, pretože kasačný súd v ňom neformuloval žiadnu odpoveď, prečo sám neprihliadol na faktickú preklúziu práva predpísať sťažovateľovi poistné od januára 2007

do júna 2008 aj s ohľadom na okolnosť, že táto faktická preklúzia vyplýva zo záverov súdu rovnakej inštancie.

7. Sťažovateľ napokon tvrdil, že Sociálna poisťovňa zasiahla do jeho práva pokojne a nerušene užívať svoj majetok tým, že mu vyrubila poisťné plnenie, na ktoré bol nárok už premlčaný, a následne najvyšší správny súd v rámci rozhodovania o jeho kasačnej sťažnosti tomuto jeho právu neposkytol ochranu, čím postupoval v rozpore so sťažovateľom označenými článkami ústavy a dodatkového protokolu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Vec ústavnej sťažnosti pôvodne napadla Rastislavovi Kaššákovi, ktorý je členom prvého senátu ústavného súdu a ktorý bol na podklade oznámenia dôvodov svojho možného vylúčenia v predmetnej veci uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 240/2022-6 z 24. mája 2022 vylúčený z konania a rozhodovania o nej.

9. Podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 (ďalej len „rozvrh práce“) pracuje prvý senát v zložení Miloš Maďar (predseda senátu), sudkyňa Jana Baricová a sudca Rastislav Kaššák. Podľa čl. III bodu 1 písm. c) rozvrhu práce vylúčeného člena prvého senátu zastupuje člen štvrtého senátu v zložení určenom v čl. II bode 3.4 písm. a) rozvrhu práce (Ladislav Dudiš – predseda senátu a Libor Duľa a Miroslav Duriš – členovia senátu). V súlade s čl. III bodom 1 písm. d) rozvrhu práce, podľa ktorého z rozhodovania vylúčeného vekom mladšieho člena senátu zastupuje vekom mladší člen senátu určený podľa písmena c), sa sudcom spravodajcom v predmetnej veci stal vekom mladší člen štvrtého senátu Miroslav Duriš, ktorý sa zároveň stal novým sudcom spravodajcom (čl. III bod 3 rozvrhu práce). Vzhľadom na uvádzané skutočnosti o ústavnej sťažnosti rozhodoval senát v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy), základného práva vlastniť majetok a nakladať s ním a práva pokojne užívať svoj majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu.

11. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu sťažovateľ vo svojej kasačnej sťažnosti dôvodil, že preskúmaniu zákonnosti a postupu rozhodovania Sociálnej poisťovne o predpísaní poisťného musí podliehať aj dátum zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia, a to napriek tomu, že o tejto otázke už bolo právoplatne rozhodnuté (rozhodnutím o zániku poistenia). Sťažovateľ vo svojej kasačnej sťažnosti tvrdil, že Sociálna poisťovňa mohla byť pri vyrubovaní poisťného viazaná iba rozhodnutiami iných orgánov, ale už nie svojím vlastným rozhodnutím o zániku poistenia sťažovateľa. Poukázal pritom na znenie § 198 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Sociálna poisťovňa, ale aj správne súdy sa teda v prerokúvanej

veci mali zaoberať aj správnosťou záveru, či povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie sťažovateľa trvalo, nielen správnosťou výpočtu predpísaného poistného. Sťažovateľ v tomto smere odkázal aj na právny záver vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 1/2019. Napokon vo svojej kasačnej sťažnosti sťažovateľ ešte poukázal na nedostatok právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, ktorý neobsahuje možnosť zmiernenia tvrdosti zákona, pričom takáto možnosť mala byť v jeho prípade relevantná.

13. Najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku v prvom rade poukázal na to, že sťažovateľ napriek riadnemu poučeniu nepodal odvolanie proti rozhodnutiu o zániku poistenia a toto nadobudlo právoplatnosť 15. októbra 2016. Proti tomuto rozhodnutiu (o zániku poistenia, pozn.) však odvolanie prípustné bolo, pričom v prípade neúspechu v odvolacom konaní bola prípustná aj správna žaloba, keďže nejde o rozhodnutie vylúčené z prieskumu správnymi súdmi. Podľa § 27 ods. 1 SSP tak krajský súd v prerokúvanej veci nemohol preskúmať zákonnosť tohto skoršieho rozhodnutia (rozhodnutia o zániku poistenia), ale, naopak, bol povinný skúmať, či Sociálna poisťovňa postupovala zákonne a rešpektovala toto právoplatné rozhodnutie. Dôsledkom právoplatnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne o tom, že sťažovateľovi nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie k 31. decembru 2006 (ale zaniklo 30. júna 2008), bolo, že organizačné zložky Sociálnej poisťovne museli v ďalšom konaní vychádzať z toho, že tieto poistenia sťažovateľovi trvali naďalej až do 30. júna 2008. Kým poistenia sťažovateľa ako samostatne zárobkovo činné osoby trvali, bol podľa zákona o sociálnom poistení povinný platiť poistné v zákonom ustanovenej výške. Ak ho neodviedol vôbec, bola Sociálna poisťovňa [jej pobočka podľa § 178 ods. 1 písm. a) ôsmeho bodu zákona o sociálnom poistení] podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení povinná poistné predpísať. Najvyšší správny súd sa nestotožnil s výkladom § 198 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktorý vo svojej kasačnej sťažnosti podával sťažovateľ. Podľa uvedeného ustanovenia platí, že ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol iný príslušný orgán, je organizačná zložka Sociálnej poisťovne takýmto rozhodnutím viazaná. Ako sťažovateľ správne uviedol, toto ustanovenie vyslovene upravuje záväznosť rozhodnutí iných orgánov než Sociálnej poisťovne samotnej. To, že rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v určitej veci je v tejto veci pre organizačnú zložku záväzné aj pri vydávaní na to nadväzujúcich rozhodnutí, nie je dôsledkom § 198 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ako sa snažil argumentovať sťažovateľ, ale jedným z účinkov právoplatnosti takéto rozhodnutia podľa § 213 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

14. Pokiaľ sťažovateľ odkazoval vo svojej kasačnej sťažnosti na rozhodnutie veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 1/2019, najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku uviedol, že tieto závery boli prekonané neskorším rozsudkom veľkého senátu č. k. 1 Vs 3/2019 z 24. novembra 2019. Bez ohľadu na to však treba zdôrazniť, že pre senáty najvyššieho správneho súdu je podľa § 466 ods. 3 SSP záväzný právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu. Logickým predpokladom záväznosti právneho názoru je však to, aby sa vo veci, o ktorej koná senát, vôbec riešila, resp. mohla riešiť otázka, pre ktorú je tento právny názor rozhodný. V prerokúvanej veci však bolo vysvetlené, že otázka, či držba licencie L1A zakladala žalobcovi postavenie samostatne zárobkovo činné osoby a či v dôsledku toho trvalo jeho povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, už bola právoplatne vyriešená skorším rozhodnutím žalovanej. Ani krajský súd, ani kasačný súd neboli oprávnené túto otázku

riešiť (napadnuté správne konanie sa týkalo výšky vyrubeneho poistného, pozn.) a nemohli teda ani byť viazané právnym názorom veľkého senátu na túto právnu otázku.

15. Z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľova argumentácia týkajúca sa faktickej preklúzie, ktorú predostrel vo svojej ústavnej sťažnosti, v jeho kasačnej sťažnosti úplne absentovala. Tento fakt potvrdil sťažovateľ nepriamo aj v samotnej ústavnej sťažnosti, keď namietal, že najvyšší správny súd sa ňou (faktickou preklúziou) mal zaoberať z úradnej povinnosti bez ohľadu na okolnosť, či na ňu sťažovateľ poukázal vo svojej kasačnej sťažnosti, a to s poukazom na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu. Ale ako aj sťažovateľ správne podotkol, tieto ním citované rozhodnutia najvyššieho súdu stanovujú povinnosť práve správneho orgánu *ex officio* prihliadať na premlčanie, no podľa názoru ústavného súdu by bolo príliš extenzívne a nedôvodné, aby aj samotné správne súdy skúmali túto povinnosť správneho orgánu aj v prípadoch, ak jej porušenie sťažovateľ nenapadol správnu žalobou alebo kasačnou sťažnosťou. Inými slovami, ak aj správny orgán v konkrétnom správnom konaní neprihliadne na premlčanie predpísaného plnenia z úradnej povinnosti a sťažovateľ následne nepoukáže na toto pochybenie pred správnymi súdmi, tieto nemajú povinnosť opakovať konanie pred správnym orgánom v celom jeho rozsahu a šírke (čo by zahŕňalo aj kontrolu potenciálneho premlčania, resp. faktickej preklúzie).

16. Úlohou súdu v správnom súdnictve totiž nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať „zákonnosť“ ich postupov a rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych namietaných otázok rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Ústavný súd tiež pripomína, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (m. m. porovnaj napr. IV. ÚS 428/09, IV. ÚS 177/2014).

17. Ústavný súd nespochybňuje závery rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré poukázal sťažovateľ a ktoré sa týkali verejnoprávnej preklúzie, no vzhľadom na už uvedené musel konštatovať, že najvyšší správny súd sa dôsledne vysporiadal so sťažovateľovou argumentáciou v jeho kasačnej sťažnosti, čo je pre výsledok posúdenia jeho ústavnej sťažnosti rozhodujúce. Sťažovateľ síce vo svojej ústavnej sťažnosti poukazoval na to, že podľa jeho názoru sa krajský súd nedostatočne zaoberal jeho námietkou premlčania, no nič z tejto argumentačnej línie už nepreniesol do svojej kasačnej sťažnosti. Navyše ústavná sťažnosť sťažovateľa smeruje iba proti rozhodnutiu najvyššieho správneho súdu o kasačnej sťažnosti, čo definuje aj rozsah prieskumu ústavného súdu v tejto veci. V tomto kontexte nebola námietka sťažovateľa smerujúca proti krajskému súdu ani zrozumiteľná, najmä ak bola v rozpore s hlavnou argumentačnou líniou v jeho ústavnej sťažnosti (najvyšší správny súd sa mal *ex officio* zaoberať potenciálnym premlčaním v konaní pred správnym orgánom vs. krajský súd sa nedostatočne zaoberal námietkou premlčania, pozn.).

18. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie

(I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

19. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 149/04, III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03, II. ÚS 30/09). Z toho vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až jej uplatnením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa platného právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť iný orgán verejnej moci. Ak preto takáto situácia nastane, treba podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

20. Keďže sťažovateľ nenamietal (faktickú) verejnoprávnu preklúziu už v konaní pred všeobecným súdom a na konanie o kasačnej sťažnosti sa povinnosť jej aplikácie najvyšším správny súdom už nevzťahovala spôsobom, ako deklaroval sťažovateľ, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. pre nedostatok právomoci.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu